

A BENEFICI D'INVENTARI

Alfons Cucó

Al segle XVII, i amb el recolzament i l'impuls de Richelieu, un grup plural de lletraferits constituïen l'Académie Française, una institució que va esdevindre a curt termini matriu i model de diverses corporacions europees posteriors. Caracteritzada ben aviat per la sumptuositat amb què França sol revestir les manifestacions que es refereixen a la seua llengua i a la seua cultura, els seus integrants foren denominats “els immortals”, qualificatiu que estalvia altres consideracions sobre la importància i el relleu intel·lectual i social que els acadèmics van assolir al país veí. És sobre aquest model —encara que un tant alleugerit de les magnificències franceses— que es fundava a Madrid, el 1714, la Real Academia Española, amb el conegut propòsit de “fijar, limpiar y dar esplendor” a la llengua castellana.

Els canvis polítics esdevinguts a la Corona espanyola al primer terç del segle XIX —és a dir, la pèrdua de l'Imperi americà— potenciaren, com sol ocórrer en les relacions entre la llengua i el poder polític, una relaxació cultural entre la vella metròpoli i les antigues colònies. Sorgiren, d'una banda —amb l'argument que, desapareguda la subordinació política, calia també procedir a l'emancipació lingüística— determinats moviments secessionistes a l'Amèrica del Sud, que tractaren de donar entitat cultural a distintes parles locals. De l'altra, s'iniciava la creació (arran de 1871, amb la fundació de la colombiana, la primera de totes) de nombroses Acadèmies americanes establertes arreu dels diferents Estats independents. Les de Filipines i Cuba no apareixerien fins el 1924 i el 1926 respectivament, perquè hauria estat impensable que ho haguessen fet quan aquelles terres encara estaven integrades a l'Estat espanyol.

El que, comptat i debatut, podia haver estat un greu perill de desintegració de l'espanyol fou resolt finalment amb suficient trellat per totes bandes i, amb el temps, les diverses Acadèmies s'integraren en la RAE com “Academias Correspondientes”, i aquest mateix tractament rebien els seus membres els quals, òbviament, ja no tenien les pretensions d'immortals dels seus col·legues francesos, sinó unes altres evidentment més modestes.

El País Valencià, com és sabut, ha estat escenari —des de fa prou de temps, però especialment al darrer quart de segle— d'un peculiar conflicte lingüístic, potenciat per factors estrictament polítics. “A nadie se le ocurre” —escrivia al respecte un editorial del diari madrileny *El País*, el 2 de Gener de 1982— “llamar lengua argentina o lengua mexicana a las variantes del castellano en esos países. Y nadie en su sano juicio pone en duda que las hablas de Cataluña, Valencia y Baleares son variantes de un romance que se diferencia estructuralmente de otros herederos del latín, como son el castellano y el gallego. Pretender que existe una lengua valenciana tan diferente a la lengua catalana como de la lengua castellana es un simple dislate. La política está obligada a mediar en los conflictos, pero no puede transformar variantes de una misma lengua en diferentes”. Aquell conflicte, políticament prefabricat, ha continuat viu —encara que ja prou despotenciat— fins a l'actualitat, i ha contribuït, com també és ben conegut, a incentivar

una certa divisió del poble valencià i a lluitar múltiples esforços destinats a recuperar l'ús i la dignitat social d'una llengua ja molt castigada històricament.

Amb la finalitat de contribuir a la resolució definitiva d'aquest conflicte, les Corts valencianes van aprovar el 1998 la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, que havia de conduir les qüestions lingüístiques valencianes cap a un marc de normalització, que no pot ser un altre que el de les evidències científiques habitualment reconegudes pels experts. El llarg temps transcorregut entre l'aprovació parlamentària del dictamen inicial i el nomenament fa escassos dies, també per part de les Corts Valencianes, del conjunt dels seus membres, mostren a bastament les dificultats que ha calgut vèncer i els obstacles que s'han hagut de superar. El resultat final del procés es només relativament satisfactori, com correspon segurament a un pacte eminentment polític. Els currícula culturals i científics dels nous acadèmics són extraordinàriament heterogenis i, malgrat que alguns d'ells són absolutament impecables, d'altres en canvi difícilment podrien garantir cap mena d'immortalitat als seus signants.

En tot cas tampoc no es pot considerar, encara avui, que les resistències a la normalització i a la liquidació del pintoresquisme lingüístic hagen desaparegut completament, i és cert que alguns dels qui han donat més ales a aquest pintoresquisme són ara —per paradoxes pròpies de la política— flamants membres de la nova Acadèmia. És la mateixa corporació qui haurà de mostrar que, malgrat els possibles entrebancs interns però també externs, es pot realitzar un treball prudent i eficaç que, en definitiva, faça oblidar una època recent de desgavells i confusions interessades. El barranc de la Sènia, o el tros de mar blava que hi ha entre les nostres costes i les balears, uneixen i separen territoris prou més pròxims que els situats a una vora i l'altra de l'Atlàntic. És per això que haurem de considerar la constitució definitiva de l'Acadèmia —i de la declaració d'intencions que l'acompanya— amb una moderada i un tant cautelosa esperança. A benefici d'inventari, que és una fórmula jurídica ben coneguda i explícita.

Signen també aquest article Rosa Serrano, Ramon Lapiedra, Joan F. Mira, Feliciano Albaladejo, Manuel Ardit, Àngel Llàcer, Josep Lluís Blasco, membres de la Plataforma Cívica Valencians pel Canvi.

(Levante-EMV, 28 de juny de 2001)